

รักษา รากฟัน ทำไม?

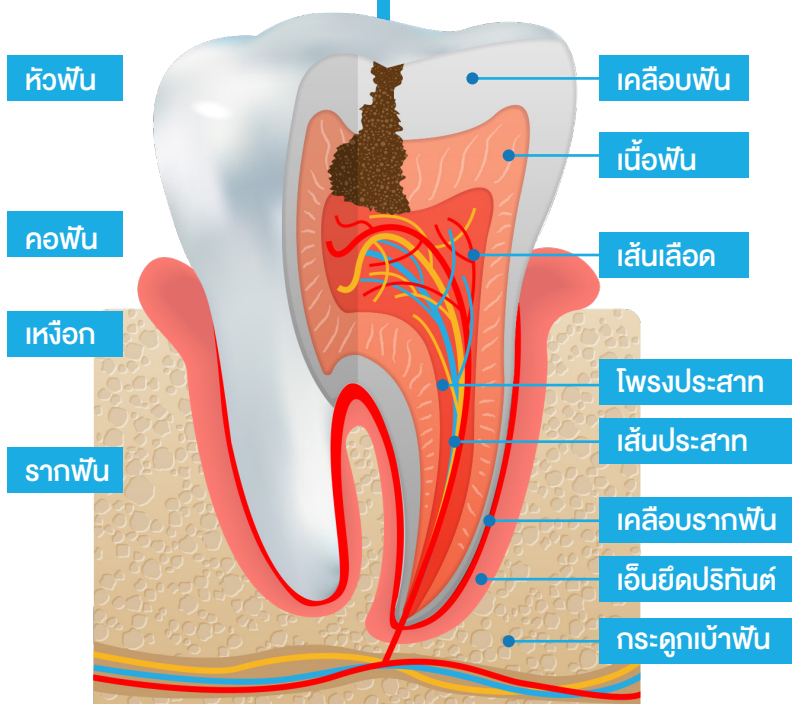
รักษา รากฟัน ทำไม?

บางคนอาจกำลังคิดว่าการรักษาฟันนั้นไม่มีความจำเป็นกับตนเองเท่าไรหรอก เมื่อเกิดปัญหาสุขภาพฟันก็ไม่สามารถรักษาฟันซี่นั้นไว้ได้แล้ว ทันตแพทย์ก็ต้องแก้ปัญหาด้วยการถอนฟันซี่นั้นทิ้งไป

แต่รู้หรือไม่? ความจริงแล้วคุณอาจจะไม่ต้องสูญเสียฟันแท้ที่ควรจะมีอายุการใช้งานที่ยาวนานกว่านั้น นั่นคือการ “รักษาฟัน” เพื่อให้ฟันแท้อยู่กับเหงือกคุณไปนานๆ น่าจะเป็นทางออกที่ดีกว่า

ตำแหน่งของรากฟัน อยู่ตรงไหน?

รากฟัน

มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ

- 1 เคลือบฟัน (Enamel) คือส่วนที่แข็งที่สุด คลุมอยู่รอบนอกของตัวฟัน ทำหน้าที่เป็นเกราะหุ้ม ปกป้องส่วนประกอบที่อยู่ภายในตัวเนื้อฟัน รวมถึงเนื้อเยื่อโพรงประสาทฟัน
- 2 เนื้อฟัน (Dentin) อยู่ข้างในส่วนตัวฟัน ถัดจากเคลือบรากฟัน แข็งแรงกว่ากระดูก แต่น้อยกว่าเคลือบฟัน โดยถ้าฟันผุถึงชั้นนี้ จะเริ่มมีอาการเสียวฟันได้
- 3 โพรงประสาทฟัน (Dental Pulp) ประกอบด้วยหลอดเลือดและเส้นประสาท มากมายผ่านเข้าโพรงประสาทฟัน ส่วนประกอบนี้จะเป็นแหล่งที่รวมเส้นประสาท จึงสามารถรับความรู้สึกจากฟันไปสู่สมองได้

รากฟัน กำลังบอกระไรเรา หรือเปล่า?

จากที่ทราบกันไปแล้วว่าการรักษารากฟันคือการรักษาเพื่อไม่ให้เสียฟันแท้ไป แต่รากฟันเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ซึ่งเราจะทราบได้อย่างไรว่ารากฟันของเรากำลังมีปัญหา ลองมาดูกันว่าสัญญาณเตือนรากฟันของคุณจะบอกระไรเมื่อรากฟันของคุณกำลังอ่อนแอ

- ปวดฟัน ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ถือเป็นการเตือนของรากฟันว่าแบคทีเรียค่อยๆ ทำลายโพรงประสาทรากฟันแล้วหรือเปล่า เพราะฉะนั้นควรสังเกตตัวเองเมื่อมีอาการปวดฟันและเข้าพบทันตแพทย์เพื่อตรวจสอบการปวดฟันเพื่อได้รับการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น เช่น การอุดฟัน ในกรณีที่ฟันยังไม่ถูกทำลายมาก
- เสียวฟันมาก เมื่อรับประทานอาหารไม่ว่าร้อน เย็นและอาหารรสจัดต่างๆ หรือที่เรียกอีกอย่างว่าอาการปวดจัดขึ้นสมอง บางคนถึงทนกับอาการเหล่านี้ไม่ได้จนต้องหยุดรับประทานอาหารไปเลย
- ฟันแตกฟันร้าว ซึ่งจะเกิดจาก 2 สาเหตุหลักๆ คือมีฟันแตกฟันร้าวระหว่างการรับประทานอาหารที่มีลักษณะแข็งๆ ทำให้ฟันเกิดการกระทบกระเทือนทำให้ตัวฟันลามไปถึงรากฟันของคุณเกิดการอ่อนแอได้ หรืออีกสาเหตุหนึ่งคือฟันได้รับการกระทบกระเทือนรุนแรงจากอุบัติเหตุ ก็ส่งผลทำให้เกิดอันตรายกับรากฟันได้มากกว่าสาเหตุแรก
- ฟันผุรุนแรง ซึ่งจะเป็นอาการต่อเนื่องจากอาการปวดฟันเป็นๆ หายๆ นั่นเอง หากไม่ได้รับการรักษาจะส่งผลให้ฟันชิ้นนั้นค่อยๆ ถูกทำลายลงเรื่อยๆ จนทะลุไปถึงโพรงประสาทรากฟันเรียบร้อยแล้ว และนั่นหมายถึงต้องได้รับการรักษารากฟันแน่นอน
- ฟันหลวม ฟันโยก หากตัวฟันเริ่มโยกและหลวมอย่างรู้สึกได้แล้ว ยังเป็นสัญญาณที่ชัดเจนกว่าเดิมที่บั่นใจได้ว่าตัวฟันของเราอาจจะไม่อยู่กับเราแล้วก็ได้ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ฟันตาย” นั่นเอง

สัญญาณที่กล่าวมาข้างต้นสามารถทำให้คุณสังเกตตัวเองได้ง่ายขึ้นว่ารากฟันของคุณกำลังมีปัญหาแล้ว เพราะฉะนั้นควรเข้าพบทันตแพทย์เพื่อเข้ารับการรักษาอย่างถูกวิธีเพื่อไม่ให้คุณต้องสูญเสียฟันแท้ไปอย่างถาวร ด้วยวิธีการ “รักษารากฟัน” นั่นเอง

การรักษา รากฟัน คืออะไร?

การรักษารากฟันคือการซ่อมแซมรากฟันในส่วนที่เสียไปจำนวนหนึ่งให้กลับมาทำหน้าที่ยึดส่วนประกอบของฟันไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดิม เพื่อไม่ให้ฟันซึ่งรากฟันอ่อนแอหลุดไป โดยการรักษาก็คือเชื้อโรคที่อยู่ภายในนั้นทำให้เกิดอักเสบหรือการติดเชื้อได้ จึงต้องนำเชื้อพวกนี้ออกจากโพรงประสาทฟันและทำความสะอาดเพื่อฆ่าเชื้อโรคไป และซ่อมแซมด้วยการอุดคลองรากฟันและบูรณะตัวฟันขึ้นมา เพื่อให้ฟันกลับมาแข็งแรงและสามารถใช้งานได้ปกติเหมือนเดิม

เมื่อถึงเวลารักษารากฟัน ขั้นตอนการรักษาคือ...

ปัจจุบันการรักษารากฟันมีด้วยกัน 2 กรณี คือการรักษารากฟันทั่วไป และการรักษาแบบการตัดส่วนปลายรากที่เสียออก เราลองมาดูทั้ง 2 กรณีนี้กันว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง

การรักษารากฟัน ทัวไป

- กทันตแพทย์จะทำการการทำความสะอาดเชื้อโรคที่อยู่ในโพรงประสาทฟัน รวมถึงเนื้อฟันที่อักเสบและติดเชื้อออกให้หมด
- ใส่ยาลงในคลองรากฟันและใช้วัสดุอุดปิดบริเวณรากฟันไว้ เพื่อไม่ให้เกิดการติดเชื้อซ้ำหลังจากนั้นรอดูอาการ
- บางคนอาจมีหนองบริเวณปลายรากฟันเป็นจำนวนมากหรือหลายจุด กทันตแพทย์ก็ต้องทำความสะอาดและใส่ยาให้จนกว่าคลองรากฟันจะไม่มี การติดเชื้อและการอักเสบ ซึ่งก็ต้องคอยดูอาการในแต่ละครั้งที่กทันตแพทย์นัดเช่นกัน จนกว่าคนไข้จะไม่มีอาการอักเสบและอาการติดเชื่อนั้นแล้ว
- บางคนอาจมีหนองบริเวณปลายรากฟันเป็นจำนวนมากหรือหลายจุด กทันตแพทย์ก็ต้องทำความสะอาดและใส่ยาให้จนกว่าคลองรากฟันจะไม่มี การติดเชื้อและการอักเสบ ซึ่งก็ต้องคอยดูอาการในแต่ละครั้งที่กทันตแพทย์นัดเช่นกัน จนกว่าคนไข้จะไม่มีอาการอักเสบและอาการติดเชื่อนั้นแล้ว
- เมื่อกทันตแพทย์ประเมินอาการอย่างละเอียดว่าไม่มี การติดเชื้อแล้ว ก็จะอุดปิดคลองรากฟันถาวรและบูรณะตัวฟันต่อ
- เป็นขั้นตอนของการบูรณะตัวฟันหลังจากการรักษา รากฟันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการครอบฟันเพื่อให้ฟันมีความแข็งแรงมากขึ้น แต่ทั้งหมดนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับสภาพตัวฟันของคนไข้ที่หลงเหลืออยู่ด้วยเช่นกัน

การรักษาแบบ การตัดส่วนปลายรากที่เสียออก

- ซึ่งต้องทำความเข้าใจก่อนด้วยการรักษาในกรณีนี้ อาจจะมีเป็นขั้นตอนต่อจากวิธีการรักษาแบบแรกก็ได้ หากการรักษาในวิธีทัวไปแล้ว แต่รากฟันของคนไข้ยังมีการติดเชื้อและการอักเสบอยู่
- กทันตแพทย์จะผ่าตัดเปิดส่วนเหงือกเล็กน้อยที่ตรงกับบริเวณรากฟันที่ยังเป็นหนองหรือยังมีการติดเชื้ออยู่ เพื่อทำการตัดปลายรากฟันบางส่วนที่มีปัญหานั้นทิ้ง
- ทำความสะอาดบริเวณที่มีเชื้อโรคและอุดวัสดุเข้าไปในส่วนปลายรากฟัน โดยวัสดุดังกล่าวจะไม่เป็นอันตรายต่อเนื้อเยื่อรวมถึงเนื้อเยื่อบริเวณรอบปลายรากฟัน จากนั้นกทันตแพทย์จึงทำการปิดแผล

ตัวช่วยเพื่อ **ผลลัพธ์** ในการรักษา ที่แม่นยำ **ด้วยกล้อง** Endodontics Microscope

ปัจจุบันมีเครื่องมือทางด้านทันตกรรมเพื่อเป็นตัวช่วยในการรักษาคนไข้ที่ต้องการเข้ารับการรักษารากมากขึ้น เนื่องจากรากฟันนั้นมีขนาดเล็กมาก ซึ่งอาจทำให้ความแม่นยำหรือการมองเห็นนั้นเป็นไปอย่างลำบาก เราเรียกเครื่องมือนี้ว่า Endodontics Microscope หรือ กล้องจุลทรรศน์ที่ทำหน้าที่ขยายคลองรากฟันที่มีขนาดเล็กให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างที่ทราบว่าเป็นส่วนประกอบในฟันค่อนข้างซับซ้อน และระบบคลองรากฟันในแต่ละซี่ จะมีความ จำนวน และรูปร่างที่แตกต่างกันไป ด้วยข้อจำกัดในการมองเห็น ทำให้

การรักษาด้วยตาเปล่าค่อนข้างยาก ในกรณีที่คลองรากฟันตีบแคบ ก็จะช่วยในการหารอยแตก ร้าวในฟันและคลองรากฟันด้วย รวมถึงรอยทะลุของคลองรากฟัน ซึ่งเครื่องมือตัวนี้ก็มีส่วนช่วยให้ทันตแพทย์ทำงานได้ง่ายยิ่งขึ้น และยังเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและผลลัพธ์ของการรักษาที่แม่นยำมากขึ้นด้วยนั่นเอง

การเตรียมตัวตนเอง และ การดูแลตนเอง เมื่อต้อง รักษา รากฟัน

การเตรียมตัวสำหรับเข้ารับการรักษา รากฟัน
คนไข้ต้องคอยสังเกตตนเองก่อนเนื่องจาก
กระบวนการรักษา รากฟันนั้นไม่สามารถรักษา
และสำเร็จได้ภายในวันเดียว รวมถึงคนไข้ต้องรักษา
ตนเองไม่ให้มีอาการที่เป็นอยู่เกิดขึ้นมากกว่าเดิม
เช่น เมื่อทันตแพทย์วินิจฉัยแล้วว่าคนไข้อยู่ในเกณฑ์
ที่รากฟันมีปัญหาและต้องเข้ารับการรักษาคนไข้
ก็ไม่ควรรับประทานอาหารที่มีลักษณะแข็ง
เพื่อทำลายรากฟันไปมากกว่าเดิม

หลังจากที่คนไข้ได้รับการรักษา
เสร็จสิ้นแล้ว การดูแลตนเอง
ก็ยังเป็นเรื่องที่ไม่ควรละเลย
เพราะหลังการรักษาคนไข้
ก็ยังคงระมัดระวังในการใช้ชีวิต
รวมถึงเรื่องอาหารการกิน
ด้วยเช่นกัน และวิธีการดูแลทั้ง
ระหว่างการรักษาและหลัง
การรักษาคือ...

- ระวังอาหารที่จะรับประทาน ประเภทของแข็ง พยายามเคี้ยวอาหารโดยเลี่ยงบริเวณที่รักษา รากฟัน เพื่อไม่ให้เกิดการกระทบกระเทือน เนื่องจากอาจจะทำให้พื้นที่ได้รับการรักษา แผล หรือ หักได้
- รักษาความสะอาดด้วยการแปรงฟันและใช้ไหมขัดฟันร่วมด้วยเพื่อลดการสะสมของเศษอาหารตามซอกฟัน
- งดอาหารหลังจากการรักษา รากฟันก่อน เพราะช่วงก่อนการรักษาทันตแพทย์ต้องฉีดยาชา ควรรอให้ยาชาหมดฤทธิ์ก่อนเพื่อป้องกันการกัดลิ้น และระฟุ้งแค้นตัวเอง
- หากรู้สึกว่ามีชิ้นบางๆ หลุดระหว่างการเติมวัสดุอุดฟัน ถือเป็นเรื่องปกติ แต่หากว่ารู้สึกว่ามีวัสดุหลุดออกมาในลักษณะเป็นก้อน ควรรีบแจ้งทันตแพทย์เพื่อแก้ไขอาการดังกล่าวทันที คนไข้จะมีอาการเจ็บปวดหลังการรักษา

เนื่องจากยังมีเชื้อโรคที่ติดอยู่โพรงประสาทฟัน แต่อาการเหล่านั้นจะหายไปเมื่อกทันตแพทย์ได้ทำความสะอาดคลองรากฟันจนหมดแล้วนั่นเอง

- 2 – 3 วันหลังการรักษาอาจจะรู้สึกเหงือกบริเวณที่รักษา รากฟัน ชื่นนั้นมึนลง คนไข้ไม่ต้องเป็นกังวลเนื่องจากเป็นไปตามธรรมชาติของร่างกายเมื่อได้รับการรักษา เมื่อร่างกายฟื้นฟูแล้วก็จะกลับมาเป็นปกติตามระยะเวลาต่อไป
- ช่วงแรกๆ อาจจะมีอาการเจ็บตุๆ บริเวณที่รักษาได้บ่อย ซึ่งหากคนไข้มีอาการเจ็บปวดก็สามารถระงับอาการด้วยยาแก้ปวด จำพวกพาราเซตามอล หรือยาแก้ปวดโอปิโพรเฟน ซึ่งคนไข้ควรรับยาตามคำแนะนำของทันตแพทย์ ไม่ควรทานยาแก้ปวดดังกล่าวเกิน 7 วัน และหากอาการดังกล่าวยังไม่ดีขึ้นควรแจ้งให้ทันตแพทย์ทราบเพื่อตรวจสอบอาการต่อไป

อาการข้างเคียง อันตราย ที่ต้องรีบเข้าพบ ทันตแพทย์ทันที

- เหงือกและฟันที่รักษารากฟันมีอาการบวมแดง รวมถึงมีอาการเจ็บปวดต่อเนื่องนานเกิน 4 – 5 วัน
- มีอาการแพ้ยาที่ทันตแพทย์ได้สั่งจ่ายไปเพื่อรับประทานหลังการรักษารากฟัน เช่น ยาแก้ปวดชนิดโอปิออร์เฟน เนื่องจากเป็นยาแก้ปวดขนาดแรง หากมีอาการผื่นคัน ลมพิษขึ้น ควรหยุดยา และรีบเข้าพบแพทย์ทันที
- การเคี้ยวลำบากกว่าปกติ หรือการสบฟันที่ผิดปกติไป โดยให้ความรู้สึกที่การสบฟันไม่มีความเสมอกัน
- กลับไปมีอาการปวดฟัน เสียฟันมาก เหมือนก่อนการยังไม่ได้รักษารากฟัน
- วัสดุครอบฟันหลุดหลังจากรักษา

อาการทั้งหมดที่กล่าวมาหากเกิดขึ้น คนไข้ต้องรีบเข้าพบทันตแพทย์ทันที เพื่อให้ทันตแพทย์รับตรวจสอบอาการและทำการแก้ไข หากปล่อยไว้การรักษา และระยะเวลาที่ผ่านมามีได้ว่าเป็นการรักษาที่ไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะฉะนั้นหากคนไข้ทราบถึงปัญหาของรากฟันแล้ว จึงควรสังเกตตนเองถึงสุขภาพช่องปากและฟันอยู่เสมอว่ามีอาการผิดปกติอะไรหรือไม่ เพราะสาเหตุเบื้องต้นหลักๆ แล้ว บางคนอาจคิดว่าจะไม่ทำอะไรร้ายแรง จึงปล่อยไว้เป็นระยะเวลานาน แต่การพบทันตแพทย์ทุกๆ 6 เดือน ถือเป็น การดูแลตนเองในเรื่องสุขภาพช่องปากและฟันอีกวิธีหนึ่งที่ต้องปฏิบัติ เพราะการรักษารากฟันอาจเป็นหนึ่งในวิธีการรักษาที่สามารถจะทำให้ ฟันของคุณยังแข็งแรงและพร้อมใช้งานได้อย่างยาวนาน